

Kutseühinguline ajakiri

Eesti raudteelaste kesk-  
ühingu väljaanne

Tellimise hind:

Aastas postiga . . . Kr. 2.—  
Poolaastas . . . . . " 1.—

**Üksiknumber**  
15 senti.

Ilmub 1—2 kord kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, raudteelaodes, riigi- ja omavalitsusteenijate organisatsioonide ja nende osakondade juhataste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimiskohtil.

Toimetus ja talitus:

Tallinna, Tehnika t. 16-e. Telefon, Balti keskaam 221.

Kuulutuste hinnad:

Terve lehekülg . . . . . Kr. 30.—  
Pool tehokülge . . . . . " 15.—  
Veerand . . . . . " 7,50  
Raheksandik . . . . . " 4.—

Tekstis 50 prots. kallim.

**Nr. 1**

**31. jaanuaril 1930 a.**

**VII aastakäik**

Lugemistuba

3.4236

*SISU:* Kummalised lood haiguskindlustuse seadusega. — Segadused perekonna abrahamadega. — Eesti, Soome, Läti ja Poola transporttööliste konverents Tallinnas 28.—29. detsembril 1929 a. — Ametnikkude nõukogud Saksamaal. — Tudeng-riigiteenija. — Teened ja erakorralised teened. — Jaamateenijate kutseühing tuleb Keskühingusse tagasi. — Ülevaade Raudteelaste Keskühingu juhatuse tegevusest. — „P“ tähega sõnad pahad. — Märkusi välismailt. — Kirjad toimetusele. —

Raudteelased,

postlased,

üldriigiteenijad!

**Uuendage „SIDE“ tellimisi**

1930 a. peale.

## Kummalised lood haiguskindlustuse seadusega.

**25—35% haiguskindlustuse summadest eelarvest kustutatud.**

Juba kolm aastat kestab teatritegmine riigiteenijate haiguskindlustuse seadusega. Eelnõu järgneb eelnõule. Iga uus eelnõu on eelmisest halvem — riigiteenijatele. Kuid ikka veel pole nad valitsevaile erakondadele halvad küllalt. Sellepärast siis „parandatakse” neid seni kui jälle uus eelnõu päevavalgele ilmub ja tants otsast peale algab.

Praegune valitsus esitas riigikogule eelnõu, mis osa arstiabikuludest riigiteenija kanda veeretab, nimelt 20% niihästi arstiabi kui ka arstirohtude kuludest arstimisel arsti juures, haige juures kodus või ambulatooriumis. Riigikogu sotsiaalkomisjon omalt poolt ei tahtnud valitsusest maha jääda ja halvenda eelnõu veelgi sellega, et jättis hariduse- ja sotsiaalmistri otsustada, kas üldse ja kellele makсутa või ka osalise maksu eest arstirohte anda. Siis läks eelnõu rahaasjanduse komisjoni ja — kadus korräga kalevi alla, kuigi varem tema vastuvõtmisega suur rutt oli. Nüüd on siis selgunud ka, milleks seda vaja oli.

Eelnõu ei olnud riigiteenijatele vist veel halb küllalt, kuid enne linnavolikogu valimisi polnud soovitatav teda veelgi halvemaks teha; oleks võinud mõnele valitsevale erakonnale, kes iseäranis riigiteenijate häältele jahti peab, kardetavaks saada. Kulisside taga läks asi muidugi oma rada edasi ja tagajärjeks oli see, et juba möödunud aasta lõpul järgneva aasta eelarves haiguskindlustuseks nõutud summad majandusministeeriumis kärpima asuti. Riigiasutustest käis läbi kuuldus, koalitsioonirühmad olevat kokku leppinud osa haiguskindlustuse kuludest riigiteenijatele veeretamiseks. Arvati, et see siis vähemalt sotsiaalkomisjonis vastu võetud piirides sünnib. Kuid kärpimised näitasid, et kavatsused kaugemale ulatavad, sest keskmiselt kärbiti umbes 25% nõutud summadest, mõnes asutuses aga kuni 35%. Selge oli, et sotsiaalkomisjonis vastuvõetud kujul seadus niisugust kulude kokkuhoidu ei võimalda. Ja juba selgubki

riigi eelarve vaielustest väga kummaline asjaolu, et *valitsuse erakonnad on otsustanud, riigiteenija peab maksma 20% arstiabi kuludest igal juhul, kavatsetakse piirata arstiabisäämiseks õigustatud perekonnaliigete arvu jne.* Vaevalt suudab aga niisugunegi arstiabi kärpimine anda nii suurt kokkuhoidu, et katta eelarves tehtud kärpimisi, sellepärast *peab kartma, et „parandused”, millede uus eelnõu juba riigikogus olevat, veelgi kaugemale ulatavad.* Raske on uskuda kõiki neid kavatsusi kuuldes, et meil riiklikult mõelda tahetakse, veel üldse riiklikku vastustustunnet omatakse. Oleme juba tüütuseni korranud ja näidanud, et praeguste palgaolude juures võimata on mingisuguseid kulusid riigiteenijatele veeretada, ilma et selle all kannataks nende tervislik seisukord. Riigiteenijate näljutamisega ei parandata riigi seisukorda, vaid ainult halvendatakse. Kõik seletused arstiabiga liialdamisest on tühi demagogia. Üksikud kuritarvitused on ikka võimalikud, ka uue seaduse juures. Nende vastu tuleb muidugi võidelda, kuid mitte sel teel, et piiratakse nende arstimise võimalusi, kellele see elu- ja terviseküsimus. Arstiabi kulusid on võimalik vähendada, luues riigiteenijatele inimväärilikumad elamistingimused, võimaldades neil iseennast ja oma perekonnaliikmeid korralikult toita, nii et nad alatoitluse tõttu verevaeseks jne. ei muutuks, luues ametasutustes tervishoiu nõuetele vastavad tööruumid, mitte aga nii nagu praegu, kus ühes üheaenukese aknaga poolpimedas toas 8 inimest alaliselt töötama peavad, peale selle aga veel alalõpmata kõrvalisi isikuid 3—4—5 isikut korräga sealsamas toas oma asjaõiduste pärast viibivad. Ei ole vist tarvis väga suurt ettekujutusevõimet, et umbkaudugi taibata, missugune õhk, rääkimata valgusest, selles ruumis valitseb ja kuidas see seal töötavate ametnikkude tervisele mõjub. Ometigi ei hoolita sellest kõigest midagi ja mängimine riigiteenijate ja nende perekondade tervisega jätkub. *Ametnik.*

---

# Levitage oma hääle kandjat!

---

## Segadused perekonnaabirahadega.

### Kas peavad riigiteenijad kannatama asutuste eksituste all.

Paljudes ametasutustes valitseb ärevus: naisametnikelt nõutakse tagasi neile aastate jooksul maksetud perekonnaabirahasid. Kuuldust mööda ulatavat tagasi nõuetavad summad mõnel juhul sadadesse, koguni tuhandesse krooni. Kuna selge on, et saadud abirahasid keegi pankka ei viinud — maksetakse ju neid ainult väiksepalgalistele —, siis on ärevus niisuguste summade tagasinõudmise puhul ka täiesti arusaadav. See võib mõne ametniku majapidamise aastateks segi lüüa, kui mitte teda hoopis hävitada. Vähe sellest, et perekonnaabiraha ära jääb, kinni pannakse ka tunduv osa (neljandik kuni kolmandik) nii kui nii äärmiselt väikesest palgast. Mis see tähendab, on ilma pikema jututa igäihele selge. Selgitust vajab aga küsimus, kuidas niisugune olukord tekkida võis, kes selles süüdi ja kuidas sellest välja pääseda. Ja siin peab kohe ette tähendama, et enamikus ametnikud, kellelt nüüd tagasimaksusid nõutakse, tekkinud olukorras kõige vähem süüdi on.

Maksva perekonnaabiraha seaduse järgi maksetakse kõigile riigiteenijatele, kes kuni 140 kr. palka saavad, iga nende ülalpidamisel oleva lapse pealt abiraha kas kr. 8.—, 6.— või 4.—, selle järele, kus nende teenistuskohas asub. Meesametnikkude suhtes on asi selge; segasem on aga lugu naisametnikkudega. Seadus rõhutab, et abiraha maksetakse riigiteenija ülalpidamisel oleva lapse pealt. Millal on aga naine laste ülalpidaja, millal mitte? Riigikohus on nüüd seletanud (v. Riigikohtu administr. osak. otsus № 40 — 1928. a.), et lapse ülalpidamise kohustus lasub esijoones isa peal; ema peale langeb see kohustus ainult sel juhul, kui isa last ülal pidada ei suuda. Järelikult, *abiellus olev* (või ka lahutatud) *naisametnik võib perekonnaabiraha saada ainult siis, kui ta lapsi tegelikult ülal peab ja kui mees mõnesugustel põhjustel (näit. töövõimetuse tõttu) seda teha ei suuda.* Paljud ametasutused asusid ka ammu juba sellel seisukohal ja naisametnikele, kes eelpool märgitud asjaolusid tõendada ei suutnud, perekonnaabiraha ei maksnud. Leidus aga küllalt ka neid, kes asja nii vormaliselt ei võtnud ja naisametnikele perekonnaabiraha maksid, kui aga mees

riigiteenistuses ei olnud. Muude seas asus niisugusel seisukohal ka end. töö-hoolekandeministeerium. Et mitmed asutused lahkarmamise puhul tähendatud ministeeriumi poole pöördusid selgituse saamiseks ja sealt saadud seisukoha järele talitsid, on suur osa tekkinud segadusest just töö-hoolekandeministeeriumi teene.

Kõige pikantsem on aga loos riigikontrolli osa. Kuigi nende ridade kirjutaja kõrvu või silme ette pole seni sattunud riigikontrolli kirjalikku seisukohta selles küsimuses, peab ometigi oletama, et temagi samal seisukohal asus, kui töö-hoolekandeministeerium. Ei ole ju kuidagi mõeldav, et oleks aastaid võidud niisugusel seadusevastasel viisil abirahasid maksta, ilma et riigikontroll sellest midagi oleks märganud. On aga asi nii, siis *langeb hea osa vastutusest tekkinud segaduse eest riigikontrollilegi.* Oleks riigikontroll õigel ajal vahele seganud, siis oleks äärmisel juhul aasta või poolteise jooksul saadud summade tagasimaksimisega tege mist võinud olla, aga mitte nii, nagu nüüd, kus ajakirjanduse teadetel tagasimaksusid nõutavat kuni 10 aasta eest.

Järelikult, peavastutust olukorra eest kannavad ametasutused, eriti aga töö-hoolekandeministeerium ja riigikontroll. Täiesti ülekohus on aga nõuda nüüd tagasi ametnikelt summasid, mis nemad heas usus vastu võtnud ja ammugi ära tarvitanud. Nii ei või enam ükski ametnik julge olla, et tema käest ühel ilusal päeval mingisuguseid tagasimaksusid ei tulda nõudma, kuigi ta oma teades midagi seadusevastast saanud pole. Sellepärast on selge, nii kaua, kui pole kindlaks tehtud, et keegi abirahasid on vastu võtnud kuritahtliselt (tõsiasi ju varjates, või kahekordselt), puudub igasugune moraalne alus temalt neid tagasi nõuda ja tuleb leida tee, kuidas tekkinud olukorras välja pääseda ilma tagasinõudmisteta. Ja niisuguse võimaluse annab maksva perekonnaabiraha seaduse § 9, millega *kontrollnõukogule õigus antakse hariduse- ja sotsiaalministri arvamist ära kuulates, tagasi nõudmata jätta ekslikult väljaantud perekonnaabirahasid juhtudel, kus tagasimaksimine palgasaaja ainelise seisukorra tõttu raskendatud, või kus abiraha and-*



mine perekonnaabiraha seaduse üldise mõtte järele põhjendatud oli. Selge peaks olema, et riigikontroll siin tähendatud õigust kaitsma peab, seda enam, et ta ise olukorra tekkimises osalt süüdi on. Tahaksime loota, et see õige pea sünnib, et

ametnikud ei tarvitseks ilmaaegu närvitseada, või koguni mõnda aega ainult osalise palgaga leppida, sest riigikontrolli nõudel olla mõned asutused juba asunud maksetud summasid sisse nõudma.

*Riigiteenija.*

## Eesti, Soome, Läti ja Poola transporttöölise konverents Tallinnas 28.—29. detsembrini 1929 a.

Balti riikide transporttöölise konverentsi kokkuastumise mõte tekkis möödunud aastal Genfis Rahvusvahelise Tööstöbüroo konverentsil, millest osa võtsid ülaltähendatud maade töölise organisatsioonide esitajad. Mõtet toetas I. T. F. Esialgu oli kavatsus konverents Riias ära

nijad oma esitajad konverentsile ei saanud, kuigi Keskühingu juhatuse otsuse põhjal nad oleksid pidanud ühe esitaja saatma.

Et see konverents alles esimene oli, siis omas ta peamiselt vastastikkuse informatsiooni ilme. Peale harilikke avami-



*Balti riikide transporttöölise konverentsist osavõtjad.*

pidada. Hiljem aga nõudsid soomlased, et konverents ära peetaks Tallinnas, millega neil ühendus kõige soodsam. Selle tõttu muudetigi esialgne kavatsus ja konverents kutsuti kokku Tallinna. Konverentsist võtsid osa 18 saadikut: Poolast — 1, Lätist — 7, Soomest — 3 ja Eestist — 7. Esitatud olid meremeeste, raudteelaste ja trammitenijate organisatsioonid. Raudteelaste esitajaina Eestist võtsid konverentsist osa Raudteelaste Keskühingu sekretär Rukki, rongiteenijate kutseühingu juhatuse liige Poobul, Raudteelaste (tehaste töölise) ühingu esitajad Pärdi ja Normann. Vedurijuhid ega ka veduritee-

sega seotud toiminguid ja tervituskõnesid jagunes konverents kahte sektsiooni — raudteelaste ja meremeeste sektsiooniks. Raudteelaste sektsioonis võeti lõpulikult vastu järgmine päevakord:

1. Organisatsioonilised küsimused.
2. Kaheksatunnilise tööpäeva küsimus.
3. Juhtnööride väljatöötamine koostöötamiseks tulevikus.

Peale Eesti olid sektsioonis esitatud Poola — 1, Läti — 3 ja Soome — 2 raudteelasega. Raskusi tekitas keele küsimus. Viimaks lepitati kokku saksa keele



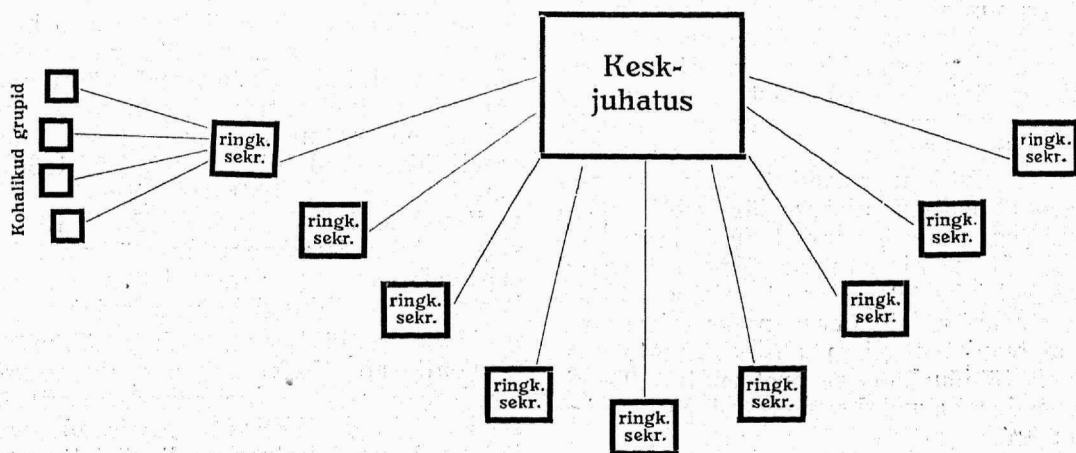
peal. Esimene päev kulub ära vastastikuse informatsiooni peale. Selles leidis nii mõndagi huvitavat, iseäranis Poola esitaja ettekandes.

*Poola raudteelaste organisatsioonid ja olukord.*

Poolas on raudteelasi 180.000. Neist on organiseeritud vabas ametiühingus, mille esitaja konverentsist osa võttis, 70.000. Peale selle on veel kristlikud ja mitmesugused teised organisatsioonid, millede liikmete arv eelpooltähendatud arvuni ei küüni. Vaba ametiühing on järgmise struktuuriga.

Iga kahe aasta tagant kutsutakse kokku kongress, kes valib ühingu juhatuse (nõukogu), mis koosneb 44 liikmest. Juhatuse valib oma seast 17-liikmelise täidesaatva komitee. Nendest 17 komandeeritakse 9 liiget ringkondade sekretariaatidesse, kuna ülejäänud 8 koha peale jäävad ja toimkondi juhivad. Toim-

konnad on järgmised: rahaasjanduse, organiseerimise, majandusline, kultuurtöö ja ringkondade sekretariaatide toimkond. Kantselei ja tehnilist palgalist tööjõudu on keskjuhatuses 30 inimest. Ringkondadesse (neid on Poola raudteedel 9) komandeeritud juhatuse liikmed kutsuvad iga ringkonna asukohas ellu ringkonna sekretariaadi, juhivad teda, peavad alalist sidet keskjuhatuses ja organiseerivad kohtade peal kohalikud grupid. Viimased organiseeritakse seal, kus vähemalt 100 raudteelast ühe koha peal teenib. Kui kohaliku grupi liikmete arv üle 200 on, siis võib teda sektsioonidesse jaotada. Juriidilise isiku õigused on ainult keskjuhatusel, kuna ringkondade sekretariaadid ja kohalikud grupid ainult alajaotused on, mis keskjuhatuses täiesti ärarippuvad. Ringkondade sekretariaadid moodustatakse kohalikkude gruppide esitajaist. Eelpool kirjeldatud struktuuri skeemiline kujutus oleks järgmine:



Kogu juhatuse (44 liiget) käib koos vähemalt üks kord kuus. Täidesaatev komitee aga iga nädalas üks kord. Teedeministeriumi korraldusel vabastatakse teenistusekohuste täitmisest iga 4000 organiseeritud raudteelase kohta keskjuhatuses ettepanekul üks raudteelane täie palga edasisaamisega kogu oma volituste kestvusel, kusjuures ka koht temale alal hoitakse. Volituste kestvuseks palgatakse asetäitja. Kongressidest ja aasta-peakoosolekutest osavõtjad saavad priisõidupiletid ja neid vabastatakse teenistusekohuste täitmisest täie palga juures. Raudteelastesse puutuvate üldiste korralduste ja seaduste kavad saadetakse keskjuhatusesele seisukoha võtmiseks. Liikmemaks on 4

zloty (umbes 1,80 Ekr.) kuus iga liikme pealt, palga suurusele vaatamata. Sellest läheb 1,50 zloty kindlustuskassasse ja ülejäänud 2,50 zloty jaotatakse järgmiselt:

- 25% saavad kohalikud grupid,
- 15% läheb ajakirja väljaandmiseks,
- 13% liikmemaksudeks teistele organisatsioonidele,
- 6% täidesaatevale komiteele.

Ülejäänud osast moodustatakse mitmesugused fondid — abiandmiseks surma ja muil põhjuseil teenistusest lahkumise puhul, ehituste püstitamiseks, varanduste soetamiseks ja kaetakse ettenägemata erakorralised kulud. Liikmemaks peetakse

kinni palgast palgalehtede kokkuseadmise juures ja kinnipeetud summad saadetakse raudteevalitsuste korraldusel ühingu kassasse. Tänu suurtele rahasummadele, mis on kogunud liikmemaksudest, on ühing soetanud majad Varssavis, Krakovis, Lembergis ja teistes suuremates punktides.

Palka saavad koosseisudes ettenähtud Poola raudteelased üleriiklise palgaredeli järgi, mis koosneb 16 astmest. Raudteel maksetavate kõige kõrgema ja kõige madalama palkade vahekorrad on umbes: 1:4, (160—650 zloty). Peale palga maksetakse perekonnaabiraha, korteriraha, elukalliduse lisa ja teenistusevanuse lisatasu. Rongi- ja veduriteenijad saavad kilomeetriraha ja preemiaid. Varustust antakse jaama-, veduri- ja rongiteenijaile, kusjuures 25% varustuse väärtusest teenijate palgast maha arvatakse. Samuti tasuvad teenijad osa arstirohtude hinnast ja ravimiskuludest. Peale priisõidupiletite on teenijail veel prii pagazi vedu kuni 30 kilogrammini. Kütteaineid antakse teenijaile oma hinnaga ja järeelmaksuga 12 kuu jooksul. Ka võimaldavad raudteevalitsused teenijaile laenusaamist erisummadest 1 kuni 3 kuu palga suuruses. Tagasimaksmine sünnib mahaarvete näol palgast 12—36 kuu jooksul. Pensioni maksetakse 30 aasta teenistuse järele täie palga suuruses. Lesed saavad 50%, lapsed — 20%. Pensioni saamise õiguse omavad teenijad juba 10-aastase teenistuse järele. Õnnetujuhtumiste puhul maksetakse pensioni teenistuse aja peale vaatamata vastavalt tööjõu kaotuse protsendile. Teenijate palgast arvatakse pensionikassasse iga kuu 3%.

Väljaspool koosseise teenijad — ajutised tööjõud ja päevatöölised saavad palka erilise palgaredeli järele, mis koosneb 8 astmest. Ka perekonnaabiraha maksetakse neile. Arstiabiandmine on selle liigi teenijaile korraldatud üldiste haigekassade kaudu.

Puhkust antakse teenijaile 3—6 nädalat, ärarippuvalt teenistuse kestvusest.

Danzigi raudteelased ei kuulu Poola raudteelaste organisatsioonidesse, vaid Saksa omadesse. Kuid vahekorrad Poola raudteelastega on head.

Viimasel ajal on Pilsudski valitsuse algatusel katsutud ellu kutsuda uus raudteelaste organisatsioon, mis koosneks ainult Pilsudski pooldajaist. Esialgselt on sinna liikmeks astunud kogu Poola raud-

teedel umbes 1000 teenijat. Viimasel ajal on sealt pooled lahkunud ja organisatsioon on likvideerimisel.

Poola raudteelastel on tulnud õige ägedaid võitlusi pidada oma õiguste kaitsmise ja olukorra parandamise eesmärgiga. Isegi on katsutud raudteelasi militariseerida. Streike on olnud 1920., 1921., 1923. ja 1926. aastal.

Parlamendis on Poola raudteelastel 5 esitajat.

Tööaeg on Poola raudteedel reguleeritud 8-tunnilise tööpäeva põhimõttel. Töötundide arv nädala kohta on 46. Veduriteenijate kuu norm on 200 tundi, rongiteenijate — 200 reisijaterongidel ja 240 kaubarongidel. Vahiteenistuses on ülemäär 360 tundi kuu kohta.

#### *Raudteelaste organisatsioonid ja olukord Lätis.*

Läti raudteedel on umbes 16.000 teenijat, nendest 10.000 koosseisudes ettenähtud ja 6000 väljaspool koosseise (tehaste töölised, päevatöölised liinil jne.). Koondunud on vabaametiühingusse 5200, nõndanimetatud „kollasesse” ühingusse 4600 ja vedurijuhtide ühingusse — 700. Ülejäänud osa on organiseerimata. Vabaametiühing kuulub I. T. F.-i, Läti tööliste ametiühingute keskliitu ja riigi- ja omavalitsusteenijate keskliitu. Peab tihedat sidet sotsiaaldemokraatliku töölisparteiga, eriti selle partei parlamendirühmaga. Parlamendis on ühingul kaks esitajat.

Vabaametiühing on ühtluse põhimõttel üles ehitatud. Keskjuhatusel alluvad kohadel moodustatud osakonnad, arvult 30. Nad ei ole juriidiliselt iseseisvad, vaid töötavad keskjuhatusel poolt väljatöötatud kodukorra alusel. Liikmemaks on ½—1% palgast kuus ja peetakse raudteevalitsuses palgalehtede kokkuseadmise juures palgast kinni. Ühingul on kaks kooperatiivi, kaks hoiukassat — üks Riias ja üks Letgallias, raamatukogu — osakondadega liinil, matsekassa ja kassa ühingu liigete toetamiseks tööta oleku ajal.

Läti raudteelased saavad palka üleriiklise palgaredeli järgi, mis koosneb 20 astmest ja kuhu kuuluvad ka ministrite palgad. Alamastme järgi on palk 84 latti (63 Ekr.), kõige kõrgema astme palk — 740 latti (530 Ekr.) kuus. Elatismiinum on umbes 140 latti kuus. Teenistusevanuse lisatasu maksetakse iga 3 aasta tagant ja tõuseb 5 korda üldse. Lisatasu suurus on alamteenijaile 5 ja kõrge-

maile teenijaile 10% palgast esimese 3 aasta eest. Peale selle maksetakse veel perekonnaabiraha 12—24 latti kuus. Kuni möödunud aastani makseti korteriraha teatava protsendi suurusel palgast. Nüüd on see osa palgale juurde arvatud ja eraldi ei arvestata. Rongi- ja veduriteenijad saavad kilomeetriraha. Pensionisäämise õiguse annab 20-aastane teenistus peale 55 a. vanaduse. Täielik pension — 80% palgast maksetakse peale 30-a teenistust. Priisoidupileteid antakse 6 tükki aastas, kusjuures ühe piletiga võib sõita terve pere. Riidevarustus antakse jaama-, veduri- ja rongiteenijaile. Puhkust saavad koosseisudes ettenähtud teenijad 14—21 päeva, kõik töölised (väljaspool koosseisu) — 14 päeva aastas. Vahetuslikele teenijaile antakse 2—4 puhkepäeva nädalas. Tööaeg on reguleeritud 8-tunnilise tööpäeva põhimõttel, nädala töötundide arv on 46. Et aga vahet tehakse töölolemise ja töötegemise vahel, siis rikutakse sellega 8-tunnilise tööpäeva põhimõtet tunduvalt.

Üldse on kodanlised valitsused püüdnud riigiteenijate olukorda halvendada, mille tõttu on tulnud demonstratsioone ja streike korraldada. Raudteelaste edukat võitlust oma õiguste kaitseks ja ainelise olukorra parandamiseks on suurel määral takistanud killustus.

#### *Soome raudteelaste organisatsioonid ja olukord.*

Juba 25 aastat tagasi tekkisid Soome raudteedel esimesed tööliste ja teenijate organisatsioonid. Vahepeal olid nad suletud. Kõige suurem oli organiseeritud raudteelaste arv — umbes 80% kogu raudteelaskonnast — 1918. aastal. Praegu on Soome raudteelased killustatud mitmesse ühingusse, kellede vahel sidet ei ole. Nii tegutsevad iseseisvalt Raudteelaste Liit, Raudteelaste Keskühing, Veduriteenijate ühing ja Jaamateenijate ühing. Viimasesse kuuluvad teenijad mitmelt teenistuse alalt ja selle tõttu ta nimetus ei vasta täiesti ta koosseisule. Kongressist võtsid osa Raudteelaste Liidu esitajad. See organisatsioon omab meie endise Liidu struktuuri ja jaguneb 8-sse sektsiooni. Liikmete arv on 1400, nendest umbes 1000 töölise (peamiselt tehaste töölised), ülejäänud osa ametnikud ja teenijad mitmesugustelt aladelt. Liikmemaks on vastavalt palga suurusle 8—6—3 Soome marka iga kuus. Liidul on abiandmise kassad. Liit kuulub I. T. F.-i ja Soome ülemaa-

lisse Tööliste Liitu. Praegu on läbirääkimised käimas Veduriteenijate ühinguga Liitu astumise kohta.

Soome raudteelased, koosseisudes ettenähtud, saavad palka üldise palgareegli järgi, mis koosneb 30 astmest. Tehaste tööliste palgareedel on 10-astmeline.

Peale palga maksetakse veel perekonnaabiraha 100 Soome marka lapse pealt kuus. Priipileteid antakse perekonnainimestele (koosseisudes ettenähtud teenijaile) 20 tükki aastas, vallalistele pool sellest arvust. Tehaste tööliste antakse 8 piletit. Pensioni maksetakse 30-a. teenistuse eest peale 60 a. vanadust. Puhkust antakse koosseisudes ettenähtud teenijaile 20—30 päeva aastas, tööliste — 7—25 päeva vastavalt teenistuse kestvusele.

Tööaeg on reguleeritud 8-tunnilise tööpäeva põhimõttele. Eriti kindlasti peetakse sellest kinni veduri- ja rongiteenijate suhtes. Kontorites töötavad ametnikud 6—7 tundi päevas.

Nii kui eeltoodust näha, puudutati juba informatsiooni puhul päevakorra teist punkti — 8-tunnilise tööpäeva küsimust. Igalpool on küll 8-tunnilise tööpäeva põhimõtte tunnustamist leidnud, kuid tegelikult ei peeta sellest pahatihti kinni. Selles on süüdi osalt ka teenijad ise. Näiteks veduriteenijad — nimelt vedurijuhid Poolas ja ka mujal — püüavad rohkem tunde kuus teha, kui see neilt nõuetav on. Ainult Soomes on niikaugemale jõutud, et administratsiooni poolt ei sunnita ega ka veduri- ja rongiteenijad ise ei püüa rohkem tunde teha kui määrustes on ettenähtud. Norm on täpselt 8-tunnilise tööpäeva põhimõttel välja töötatud.

Arusaadav, et administratsioon püüab 8-tunnilisest tööpäevast mööda hiilida. Üheks võtteks on vahetegemine töölolemise ja töötegemise vahel, mis eriti laialt Lätis käsitus leiab. Organisatsioonid on püüdnud administratsiooni võtteid parandada, kus see iganes on võimalik olnud. Ka edaspidi jääb organisatsioonidele üheks suurimaks ülesandeks valvata selle järgi, et ei hävitataks töölistkonna suurimat saavutust — 8-tunnilist tööpäeva. Konverents pani kõigile esitajaile südame peale selle ülesande tähtsuse ja võttis vastu resolutsiooni, millega nõutakse, et kõigil füüsilistel tööaladel raudteel ilma kõrvalekaldumisteta seataks sisse 8-tunniline tööpäev ja vaimlistel 6-tunniline.



Päevakorra viimase punkti arutamisel tunnistasid kõik delegaadid üksmeelselt Balti riikide raudteelaste organisatsioonide koostöötamise vajadust. Et aga see küsimus üldise tähtsuse omab kõikide transporttöölise organisatsioonide kohta, siis tuli ta otsustamisele pleenumis. Siin selgus, et koostöötamise teostamiseks on tarvis luua eriline orgaan. Et aga selle ellukutumine kuludega seotud on ja I. T. F. esitaja konverentsil puudus, siis otsustati volitada Poola raudteelaste esitajat astuda kohe läbirääkimisesse I. T.

F-ga. Peaks I. T. F. pooldama büroo ellukutumist, siis töötab Poola raudteelaste esitaja vastava kava välja ja kutsub Balti riikide transporttöölise konverentsi kokku Varssavis mitte hiljem kui oktoobrikuus k. a.

Läti delegaadid lahkusid teise päeva õhtul Tallinnast. Poola ja Soome delegaadid sõitsid järgmisel päeval ära. Lahkumise puhul toonitas Poola delegaat, et tal meie pealinnast hea mulje jäänud.

I. R.

## Ametnikkude nõukogud Saksamaal.

Saksa riigi põhiseaduse art. 130 andis riigiteenijaile lubaduse, et neid puutuvate küsimuste korraldamisest ja otsustamisest ka nemad ise osa võivad võtta. Selleks pidid sellekohase eriseaduse alusel loodama ametnikkude esindused riigiasutuste juures. See lubadus, nagu nii palju teisi, on seni kahjuks vaid lubaduseks jäänud. Tõsi küll, nii mõnegi asutuse juures on niisugused esindused juba ammugi loodud ja isegi valitsus on pidanud tunnustama, et need seni tegutsenud on „ametnikkude ja administratsiooni kõige suuremaks rahulduseks ja tõsise kasuga“, kuid ühtlane küsimuse seaduseandlik lahendus on seni ikkagi järgnemata jäänud, ehkki möödunud suvel võidi pühitseda põhiseaduse 10-aastase maksvuse juubelit ja käesoleval aastal võidakse pühitseda sellekohase seaduse-elnõu 5-aastase arutuse juubelit.\*) Komistuskiviks, millest ta kuidagi üle ei pääsenud, olid lahkarvamised valitsuse ja riiginõukogu vahel. Nüüd on need lahkarvamised enam-vähem kõrvaldatud ja 19. detsembril möödunud aastal seaduseelnõu riiginõukogus vastu võetud, kuigi valitsus veelgi omale on reserveerinud õiguse mõnes küsimuses esineda oma lahkuminevate seisukohtadega. Lõpusõna on nüüd ütelda riigipäeval.

Ka Eesti riigiteenijaskond on alati nõudnud, et talle võimaldataks kaasa töötada teda puutuvate küsimuste korraldamisel. Kuigi meil seni veel väiksemaidki tundemärke näha pole, mis lubaksid loota

nende nõudmiste osalistki rahuldamist, ei või ega tohi riigiteenijaskond nendest loobuda, sellepärast on küsimus, kuidas samasuguseid asjaolusid mujal maailmas korraldada kavatsetakse, meilegi küllalt tähtis, et temaga vähe üksikasjalisemalt tutvuneda. Eriti tähtis on meile muidugi teada, missugused ülesanded ja missugused õigused viimaste elluviimiseks neile esindustele antakse, kuidas need esindused korraldatud on jne. Püüame sellepärast järgnevate ridadega sellest väikese ülevaate anda.

Kõigepealt peab tähendama, et ametnikkude esindused selle seaduseelnõu järgi luuakse mitte üksi riigiametnikele kitsamas mõttes, vaid kõigi avalikkude huvide teenistuses olevate ametnikkude jaoks, järelikult ka omavalitsuse ja viimaste ühenduste ametnikkudele (õieti ei tehtagi Saksamaal niisugust vahet riigiametniku ja omavalitsusametniku vahel nagu näit. meil). Esindused ise on nelja liiki. Otsekohese ametalase ülemuse juures luuakse ametnikkude nõukogud (Beamtenausschüsse), kõrgema ametalase ülemuse juures peale selle kõigi temale alluvate ametnikkude jaoks ametnikkude peanõukogud (Hauptbeamtenausschüsse). On otsekohese ja kõrgema ametalase ülemuse vahel veel vahepealseid ülemusi, võib kõrgeim ülemus korraldada, et nende juures luuakse ametnikkude ringkonnannõukogud (Bezirksbeamtenausschüsse). On niisuguseid vahepealseid hierarhiliselt üksteisele järgnevaid ülemusi mitu, siis võib ringkonnannõukogu moodustatud saada ainult ühe juures nendest. Teisest küljest on aga lubatud laialdastel ametaladel luua mitu nõukogu üksikute osakondade, ettevõtete

\*) Tegelikult on arutus veel kauem kestnud, sest juba 1925. a. esitas valitsus selle elnõu riiginõukogule; valitsuseasutustes kestis aga tema kokkuseadmine ja arutamine juba aastaid enne seda.

jne. järgi; on aga ka lubatud luua üks nõukogu mitmele otsekohele, kuid ühele ja samale kõrgemale ülemusele alluvate ametnikkude jaoks. Nagu sellest näha, annab esinduste korraldus end väga mitmeti tegeliku elu nõuete järgi lahendada.

Ametnikkude esinduste liikmed valitakse salajaste ja otsekoheste valimiste kaudu proportsionaalsuse põhimõtetel. Nende volitused kestavad kaks aastat. Valimise protseduuri lihtsustamine ja proportsionaalsusest loobumine on lubatud, kui ükski valijaist selle vastu ei vaidle. Proportsionaalsusest loobumise puhul tuleb aga siis igale esinduse liikmele valida ka asetäitja. Valitu võib ametist loobuda ainult mõjuvail põhjusil.

Valimiste seaduslikkuse üle otsustab esindus ise. Tema otsustele on võimalik kaevata selleks eriliselt loodavale kaebekojale ametnikkude esinduste jaoks (Einspruchskammer für Beamtenvertretungen). Viimase esimees määratakse vastavate kohtuasutuste ettepanekuil, pooled liikmed määratakse valitsuste ja pooled valitakse ametnikkude esinduste poolt.

Ametnikkude nõukogud koosnevad asutuste juures, kus reeglipäraselt tegutseb

20 kuni	50	ametnikku	3	liikmest,
üle	50	"	5	"
"	100	"	6	"
"	500	"	7	"
"	1000	"	8	"
"	1500	"	9	"

Neis asutuses, kus reeglipäraselt tegutseb alla 20, kuid rohkem kui 5 valimisõiguslikku ja 3 valitavat ametnikku, valitakse ametnikkude nõukogu asemele üks usaldusmees (Vertrauensmann), kellel on samad õigused ja kohustused kui nõukogulgi.

Need asutused aga, kus ei nõukogu ega usaldusmehe valimiseks küllaldast ametnikkude arvu pole, valivad ühes mõne teise asutusega.

Ametnikkude ringkonnannõukogu koosneb vähemalt 5 ja maksimaalselt 11 liikmest. Ametnikkude peannõukogu aga, kui tema poolt esindatavate ametnikkude arv on 100.000 või vähem, koosneb 7 liikmest, iga järgmise alanud 25.000 ametniku pealt tõuseb peannõukogu liigete arv 1 võrra.

Ametnikkude esinduste liikmed täidavad oma kohustusi tasuta, auametina. On aga vaja selle tegevuse tõttu teenistustasuga raisata, siis ei tohi selle eest teenistustasu vähendada saada. Muud asjaajamise kulud kannab asutus, kelle juures esindus asub.

Mis puutub esinduste liigete vastutusse nende tegevuse eest, siis võib riiginõukogus vastuvõetud eelnõu järgi neid oma õigustest üleastumise eest vastutusele võtta ainult kõrgem ametlane ülemus. Esialgne valitsuse ettepanek selle asemel määras aga et nad täiesti immuunsed on, välja arvatud ainult juhud, kus nad teisi ametnikke avatlevad oma ametkohustusi rikkuma, või kus nende tegevus käib üldiste kriminaalseaduste alla. Nii tähendab riiginõukogus tehtud muudatus selles mõttes suurt halvenemist.

Ametnikkude esinduste ülesandeks on tõsta ametnikkude kohusetunnet ja töö rõõmu, edendades üksteisest arusaamist ametnikkude eneste ja usaldust ametnikkude ja ülemuste vahel.

Ametnikkude esindustel on õigus:

1. Vastu võtta ja ülemuse ees kaitsta ametnikkude algatusi ja nõudmisi üldistes teenistusküsimustes, eriti aga hoolekande alal.

2. Algatada asjaajamiskäigu lihtsustamisi, odavamaks muutmisi.

3. Lahendada läbirääkimiste korras isiklikkudest teenistusvahekordadest olenevaid lahkarvamisi ametnikkude vahel.

4. Vastu võtta ja põhjendatuks pidamise korral ülemuste ees kaitsta isiklike kaebusi teenistusvalaste korralduste üle või nõudmisi korralduste tegemiseks või muutmiseks, mis isiklikku teenistusvahekorda puudutavad.

5. Valvata õnnetuste ja tervisehädade vastu võitluse järele ja toetada ülemust selles algatuste ja nõuandmistega ning tarviliste teadete andmise kaudu.

Ametnikkude esindustel on õigus nende ülemuste juures, kelle juures need loodud, kaasa töötada, ühes edasikaebamise õigusega kahe nädala jooksul kõrgemale ülemusele, järgmistes küsimustes:

1. Korralduste kokkuseadmisel ja muutmisel, milledega reguleeritakse asutuse tegevust, niivõrd kui sellega on puudutatud ametnikkude isiklikud olukorrad,
2. teenistusesoleku tunnikavade kokkuseadmisel,
3. põhimõtete ülesseadmisel esinduste korraldamise üle,
4. puhkuste kava kokkuseadmisel,
5. erakorraliste tasude määramisel,
6. sisseseadete muretsemisel ja valitsemisel, mis on määratud ametnikkude vaimliste ja kehaliste tarvete eest hoolitsemiseks,

7. usaldusarstide määramisel;  
edasi vastavate ametnikkude nõudmisel
8. õnnetusjuhtumite uurimisel,  
9. pensioneerimistel,  
10. teenistusvahekorra ülesütlemistel,  
11. puhkuste andmistest keeldumisel,  
12. toetuse saamise palvete puhul,  
13. haigestunud ametnikkude arstide juurde saatmisel või ravimisasutustesse paigutamisel,  
14. teenistuskorterite andmisel ja nende seisukorra ja omaduste kindlakstegemisel,  
15. avalikkudest ressursidest ehitatud korterite ametnikkudele jaotamisel,  
16. teenistus- ja rendimaa-alade jaotamisel.

Ametnikkude esinduste arvamist tuleb küsida:

1. Kohalikkude ametiasutuste ettepanekute kohta kulude-tulude eelarvete puhul, niivõrd kui nendega on riivatud ametnikkude isiklikud huvid,
  2. asutuse juure ettevalmistuseks määratud ametnikkude õpetuse korraldamise üle,
  3. karistusena vallandatud ametnikkude uuesti teenistusse määramise puhul,
  - 3a. distsiplinaarkohtute mittekohtunistest liigete määramiseks tehtavate ettepanekute puhul;
- edasi vastavate ametnikkude nõudmisel

4. kui ametasutus mõnel ametnikult kahjutasu tahab nõuda,
5. korraldustrahvi määramisel teenistuskorra vastu eksimise eest.

Lõpuks on ametnikkude esindusel õigus ette panna kandidaate ametnikkude eksamineerimiseks määratud komisjoni liigeteks.

Ei ole ülemus nõus ametnikkude esinduse arvamisega, siis peab ta oma lahku mineva otsuse ühes tähtsamate põhjendustega viimasele teatama. Nagu eelpool juba tähendatud, on esindusel õigus selle peale kahe nädala jooksul kaevata. On kõrgema ülemuse juures ringkonna- või peanõukogu, siis läheb kaebus sellele, kes sellega ühinemise puhul selle ülemusele esitab, kelle juures ta moodustatud.

Lõpuks määrab eelnõu, et tähendatud seadusega pole puudutatud need õigused, mis ametnikkude organisatsioonidel on oma liigete huvide kaitseks.

Need oleks tähtsamad jooned sellest seaduseelnõust. Muidugi pole seegi eelnõu mõni ideaal, mis enam midagi soovida ei jäta. Saksa ametnikud leiavad temas paljugi, millega rahul ei saa olla. Samuti pole arvata, et ta nüüdki nii kergesti seaduseks saab. Riiginõukogus näiteks hääletas Bayeri vabariigi esindus tema vastu; vastu on ka nii mõnedki erakonnad riigipäeval. Kuid kui ta siiski ükskord seaduseks peaks saama, siis on ta meie seisukohast küll ideaal, mille poole maksaks püüda, mis Eestigi riigiteenija elu mitmeti märksa kergemaks võiks aidata muuta.

*Civil servant.*

## Tudeng-riigiteenija.

Avaldame mõtetevahetuse eesmärgil.  
Toim.

Ajakirjanduse kaudu teame mõndagi Vene emigrantide elust, kes peale enamlaste revolutsiooni kodumaa tolmu oma jalgadelt olid sunnitud raputama ja välisriikidesse siirduma. Öhtu-Euroopa riikides, kuhu peamiselt Vene aadel valgus, võivad leida igat liiki kvalifitseerimata töölistena krahve, vürste, kammerhärrasid ja teisi endiseid Vene hiilgusi. Töbörs ei suuda pakkumisi rahuldada. Meil Eestis puuduvad küll tituleeritud emigrandid, kes omalt poolt aitaksid tööpuudust süvendada, kuid selle eest tõuseb jõudsalt haritlaste üleproduktsoon, mis

omasoodu muret sünnitab. Nii näeme, et kui riigi- või omavalitsuseasutuses väiksemgi koht vakantseks kuulutatakse, siis ilmub sinna määratu hulk kandideerijaid, kellest vähemalt 50% on üliõpilased. Kuidas haritlaste, eriti akadeemilise haridusega kodanikkude tööjõu kasutamise küsimust lahendada, ei kuulu alljärgnevate ridade kompetentsi, kuna see on riikliku ja rahvusliku tähtsusega küsimus. Kuid sellega ühenduses on tekkinud olukord, eriti riigi- ja omavalitsuseasutustes, millest ei saa vaikides mööda minna. Riigiteenijatele on kõrgelt parlamendi toolilt raskeid süüdistusi näkku visatud, — et nad on saamatud, nende töö olevat vilja-



kuseta, et neid olevat üleliiga palju, söövad vaeseks riigi, et nad logelevad ja palju muid sarnaseid süüdistusi. Sellepärast on ka riigiteenijate palgaseaduse motiivides öeldud: ... kõik riigiteenijad, kes täie oma tööjõu riigiteenistusse rakedavad, saavad palka selle seaduse alusel... Kui me riigiasutuste koosseise silmitseme, siis leiame seal õige suure protsendi n. n. riigiteenijaid-tudengeid, kelle kohta riigiteenijate eneste keskel valitseb arvamine, — egas neist meile tõsisest töömehi loota pole, sest nende peamine siht on — studium. Ja kahjuks ei ole selline arvamine tuulest võetud. Teenistuselised ülesanded ja töö oma iseloomult riigiasutustes ei ole igalpool mitte ühesarnane. On olemas sarnaseid alasid, kus tuleb ennast teenistuliselt alalõpmata täiendada, et oma ülesannete kõrgusel seista. Kohati tuleb töötada mitte kuus tundi päevas, nagu ehk kantseleides arveametnikul ja registraatoril või masinakirjutajal, vaid kaheksa tundi ja tihtilugu enamgi veel. Ei saa omale ette kujutada inimest, kellel jatkaks, peale 8—10-tunnilise intensiivse tööpäeva, veel energiat minna auditooriumi kuulama loenguid või asuda õppima ja eksamitele ettevalmistama. Sarnaseid inimesi leidis kunagi vanul aegil, kus olid teistsugused olud ja inimestel terved närvid ning hästi toidetud ja hoitud organism. Nüüd on riigiteenijal juba küllalt muret sellega, kust palgale kõrvalteenistust muretseda, et ära elatada ennast ja perekonda. Oletame, et tudengist-riigiteenijad on kõik veel noored vallalised inimesed, vabad majandusmuredest. Me teame aga, et noorem põlv on tervislikult palju apram ja ühtlasi tahtekihvem, kui vanemad mehed. Kust võetakse siis seda tahteküllust ja jõudu vastupanuks raskustele? Mõistagi, et ei suudeta täie jõuga anduda korruga mitmele ülesandele, vaid mõni ülesannetest peab ikkagi teise tahapoole tõrjuma. Tahetakse olla korralik riigiteenija, kes oma ülesannete kõrgusel seisaks, kes oma ülesannetele anduks täie tööjõuga, siis ei saa ühtlasi olla ka korralik studioosus. Peaks aga keegi suutma olla ühelhoobil kohusetruu ametnik ja korralik studioosus, siis jääb üks asi kahtlemata hooletusesse ja see oleks, mis inimesel kõige väärtuslikum — tervis. Tervis on aga sarnane vara, millest huvitatud ei tohiks olla mitte üksnes inimene ise, vaid ühiskond ja riik. Enamjaolt nõuab ikka studium omale lõviosa tu-

dengi energiast, kuna selle ülejääk ainult ohverdatakse teenistustele ülesannetele, mispärast riigiteenistus jääb tudeng-riigiteenijale sageli kõrvalteenistuseks ehk abinõuks.

Loomulik, et niiviisi ei suudeta isegi korralikult oma teenistusala ära õppida, vaid aetakse teenistuses kuidagimoodi läbi, tihtilugu omi ülesandeid veeretades oma kaasteenija õlgadele. Ei tohiks kellelgi selle vastu olla, kui riigiteenija teenistusest vabal ajal ennast teaduse omandamisele pühendab, käies ülikoolis või mõnes teises kõrgemas õppeasutuses. See on iga kodaniku oma asi, individuaalne elu, kuhu pole sünnis teistel tungida vahele, sest mõistust peab teritama, teadmisi peab alaliselt koguma, — teisiti ei suuda inimene ajaga, liiategi praeguse ajaga kaasa sammuda. Kuid teenistuselised ülesanded peavad ometigi jääma esiplaanile ja neid peab võtma tõsiselt, et kaasteenijatel ei oleks põhjust nuriseda ning ei oleks ka põhjust kodanikkudel ette heita, nagu oleks riigiteenijate töö viljakuseta. Praegu räägitakse kõikjal tööratsionaliseerimisest, tööjõudude kokkuvõetusest, tööjõudude spetsialiseerimisest ja töö mehaniseerimisest. Tahetakse kätte saada minimaalse jõukulutuse juures maksimaalset produktsiooni, mis võimalik oleks iga liigutuse otstarbekohaselt ära kasutamise teel. See nõue pole domineerivaks saanud mitte üksnes tööstuses ja ärilistes ettevõtetes, vaid just ka riigiasutustes. Riigiteenijalt nõutakse riigiasutuse töö ratsionaliseerimist, milleks on juba mõne ametkonna poolt vastavad juhtnõõrid käsitamiseks välja antud. Nii lasub riigiteenija peal ülesanne, vastutusrikas ülesanne — mitte ainult *tööd teha*, vaid ka *tööd otstarbekohaselt teha*, et väiksema jõukulutusega suuremaid tagajärgi saavutada. Selleks kulub riigiteenijal oma ülesande läbiviimiseks terve ta energia ja jõud ära. Kust võtab ta siis uut energiat ja jõudu selleks, et teenistuskohuste täitmise kõrval tõsiselt studiumile pühendada?! Võimata on kahele tähtsale ülesandele korruga anda tervet oma tööjõudu ja energiat Sarnasest olukorrast on välja võrsunud tüüp, keda ei saa võtta puht riigiteenijana, ega puht tudengina, vaid — tudeng-riigiteenija. Tudengite rohkust peetakse rahva kultuuri tunnuseks, millega võib uhkustada. Kui aga tudeng ülikoolist suuri väeüdi diploma *ainult* enesega kaasa toob, siis küll

vaevalt aitab ta tõsta rahva rahvusetunnet. Nii on lugu sageli tudeng-riigiteenijaga, üksikud neist välja arvatud. Teenistuse alal ei ole märgata, et nende töö oleks produktiivsem, teadlikum, et nende oskused ja võimed erineks võrreldes teiste teenijate omadega. Tihtilugu tulevad just nähtused ilmsiks, mis sugugi nende kasuks ei räägi, mis kuigi kõrget hinnagut ei luba teha. Kui õppida, siis ikka selleks, et omi teadmisi praktilises elus kasuga rakendada, et kaotatud energiat

suurema produktsiooni või toodanguga tagasi võita, üles kaaluda.

Eeltoodud ridadest ei tohiks küll keegi välja lugeda, nagu oleks nende ridade kirjutaja edasipüüdmise ja kõrgema hariduse omandamise vastu. Ei, seda mitte. Kui inimene tahab olla haritud inimene ja seda mitte ainult oma kitsal kutsealal, siis peab ta ka õppima, alaliselt õppima ja ennast täiendama, et ta suudaks elus orienteeruda ja vääripline ning *kasulik* ühiskonna liige olla. *Riigiteenija.*

## Teened ja erakorralised teened.

Nagu kõik asjad, nii ka teened võivad olla mitmesuguse väärtusega ja vastavalt sellele võib neid ka mitmeti liigitada. Täna huvitavad meid eriti kaks liiki teeneid: harilikud ja erakorralised. Püüame kõigepealt selgusele jõuda, mis sugused teened ühte või teise nimetatud liiki kuuluvad ja siis vast ka kuidas neid hinnatakse.

Kui vabadussõja ajal sõdur läks vastu vaenlasele halvasti rietatult, sõjariistata, neid alles vaenlaselt endale muretsedes, kui ta oma elu ja tervist kaalule pannes ja tihti ka kaotades võidurikkalt vaenlase maalt välja ajas, siis leiti, et neil sõdureil olla teened isamaa vastu, mis vääriolist tasumist nõuavad. Ja tasuti siis neid teeneid ka, andes kellele vabadusriisti ühes 100 kr. rahaga, kellele mõnesaja sendilise pensioni, kellele lapike ääremaad mõisast, kuid suuremale osale jäi tasuks ainult teadmine, et neil on teened isamaa ees. Viimaste hulka kuulub kahtlemata ka suurem hulk riigiteenijaskonnast pärit vabadussõjalasi. Siiski peab kohe tunnustama, et riigiteenijaist vabadussõjalaste teeneid peale selle veel sellega hinnati, et neile vabadussõjaaegne teenistus arvesse võetakse pensioniõiguliku teenistusena.

Eks ole ju see ka ometi teatud tasu, kuigi selle väärtust tumestama kipub teadmine, et teenistus sõdurina arvestatakse päev päeva ette, sama sõduriga paremal juhul (halvemast ei maksa parem rääkida, seda teevad kurjad keeled isegi) kõrvu olnud ohvitserile samaaegne teenistus aga üks päev kolmeks päevaks arvatakse.

Nüüd on siis meil vististi väike aimus sellest, mis on teened. Aga millised

on siis erakorralised teened? Väga selge vastuse sellele annab vabariigi valitsus, kes oma hiljuti riigikogule esitatud „Eesti vabariigi kasuks erakorralisi teeneid üles näidanud isikutele pensionimaksmise seaduses” kindlaks teeb, et erakorralised teened Eesti vastu on isikuil, kes on olnud: Eesti maavalitsuse, ajutise valitsuse, vabariigi valitsuse, päästekomitee, esimese välisdelegatsiooni või Pariisi rahudelegatsiooni liikmed või Eesti ajutise maanõukogu, Asutava kogu või Riigikogu esimehed või vabadussõja ajal vähemalt diviisiülema kohal.

Loomulik on, et neid erakorralisi teeneid ka erakorraliselt hinnata tuleb. Ja seda eelnõu järele teha ka tahetakse. Nimelt lubatakse neile erakorraliste teenetega isikutele, kui nad ühes eelpoolloetletud ametitega vähemalt 4 aastat on olnud riigiteenistuses või riigikogu juhatuse liikmed, maksta pensioni 70—85% kõige kõrgemast saadud palgast. Harilikkude teenetega riigiteenija peab sama kõrge pensioniprotsendi saamiseks vähemalt 30 aastat olema riiki teeninud. Kui me nüüd oletame, et teenistus neil kohtadel, mis inimesele annavad erakorralised teened riigi vastu, kestis keskmiselt üks aasta ja et ülejäänud 3 aastat riigiteenistust neile samavõrdselt arvestatakse kui teistelegi, siis näitab meile lihtne arvestus, et erakorraliste teenetete tasuks üks päev arvatakse 27 päeva ette — (30—3):1.

Nüüd on meile vist päris selge, mis on erakorralised teened ja kuidas neid hinnata tuleb. Aga et asi kindlam oleks, toome veel ühe näite. „Kaja” tõi hiljuti teate, et hariduse- ja sotsiaalminister olla esitanud vabariigi valitsusele kinnitamiseks määruse, mille järele haka-

takse perekonnaseisuametnikkudele-vaimulikkudele maksma pensioni. Kuigi „Kaja” ei ütle, missuguste teenete eest siin pensioni maksma tahetakse hakata, peab uuesti oletama, et siingi vähemalt erakorraliste teenetega tegemist on. Kõigepealt on vaimulikud need rasked perekonnaseisuametniku-vaimuliku (mõtelge ainult, kui suurt energiakulu nõuab juba selle lohemaopikkuse nime kirjutamine) kohustused enda peale võtnud vabatahtlikult ja pealegi ei saa nad selle eest riigilt mingit tasu. Et nad seda oma koguduseliigete kooshoidmiseks tegevat ja ka tasu asjaomastelt „klientidel” ei põlgavat, on muidugi kadedate laim. Et siin tegemist on erakorraliste teenetega, tõendab ka see agarus ja väledus, millega hariduse- ja sotsiaalministeerium neid tasuma ruttab, seal juures aga sugugi muret ei tunne, kust see raha peab tulema, millest seda pensioni maksetakse. Muidu on rahapuu-

du seal talus ikka esimeseks jutuks, olgu see siis riigiteenijate haiguskindlustuse, pensioniseaduse parandamise või mõni muu selletaoline küsimus. Näiteks on meil vabariigis terve rida isikuid, vist mitte palju vähem kui perekonnaseisuametnikke-vaimulikke, kes viimastega väga ühetalistes tingimustes riigi kasuks töötavad, nimelt postiagentuuride juhatajad. Ka need täidavad oma meie arvates õige vastutusrikast ametit vabatahtlikult, enamasti ka kõrvaltöona. Tasu nad küll ise klientidelt võtta ei tohi, kuid selle eest maksab neile väikest tasu riik. Ometigi pole me seni midagi kuulnud sellest, et hariduse- ja sotsiaalministeerium ka neile kavatses pensioni maksma hakata, ehkki meie arvates neilgi teened riigi vastu ei peaks puuduma. Seda kindlamini järeldub sellest aga, et vaimulikkude teened, mida nii suure õhinaga tasuma rutatakse, erakondlised on.

*Pensionäär in spe.*

## Jaamateenijate kutseühing tuleb Raudteelaste Keskühingusse tagasi\*).

19. jaanuaril k. a. pidas Jaamateenijate kutseühing aasta-peakoosolekut. Kokku oli tulnud 31 saadikut, kes esitasid 342 liiget. Koosolekut juhatas Rüga, protokolleeris Kotkas.

Juhatuse tegevuse aruandest selgus, et oli püütud teha kõik mis võimalik oli ja kui pole kõigis küsimusis saavutatud soovitavaid tagajärgi, siis on selles süüdi üldised põhjused. Rahaline aruanne, mis läbikäiku näitas 2025,11 kr. suuruses ja eelarve 1930. a. peale 600 kr. suuruses, kinnitati. Uue juhatus valimine tekitas raskusi: kõigil on vaba aega vähe, ühingu vastu nõudmised väga mitmekesised ja suured, mille tõttu ei ole kaugeltki kerge juhatus vankrit vedada. Parema eemal olla, siis on vähemaltki rahu majas. Lõpuks siiski leidis isikuid, kel julgust jätkus ennast juhatus vankri ette rakedada. Nendeks osutusid Ulm, Uhver, Järv, Strick, Kotkas, Poom ja Mülbach. Revisjonikomisjoni valiti Tammik, Malvi ja Kask.

Jõudes päevakorra punktini, mis ette nägi saadikute valimist Riigi- ja omava-

litsusteenijate Keskliitu, tõsteti küsimus Raudteelaste Keskühingusse tagasiastumise kohta üles. Anti sõna Keskühingu sekretärile, kes lühidalt selgitas praegust olukorda ja pani omalt poolt ette tulla tagasi Keskühingusse. Seda soovitasid ka teised sõnavõtjad. Vastuseisjaid oli vähe. Üldse peab tähendama, et läbirääkimised omasid algusest peale leplikku tooni ja näis kindel olevat, et kõik lõpeb rahuliku kokkuleppega. Nii ka õnneks sündiski. Raskusi tekitas veel liikmemaksu küsimus.

Hea tahtmise juures saab aga kõigest üle. Et vanu tagavarasid mitte puudutada, otsustati tõsta liikmemaksu 75 sendi võrra. Sellega oli Keskühingusse tagasiastumise küsimus lõpulikult jaatavalt otsustatud.

Lõpuks olgu tähendatud, et koosolekul viibisid kogu aja liikumisameti direktor Reimann ja Tallinna jaamaülem Saarmann. Näis, et teenijate ja ülemuse vahel valitseb hea vahekord. See on väga tervitav nähtus ja jääb ainult soovida, et ka teistes ametkondades sarnane vahekord aset leiaks.

\*) Toimetusele teatatakse viimasel minutil enne numbril väljalaskmist, et ka Jaamaametnikkude Kutseühing, oma kongressil 28.—29. jaanuaril s. a. Tartus, on Keskühingusse tagasiastumise küsimuse jaatavalt otsustanud.



## Ülevaade Raudteelaste Keskühingu juhatuse tegevuse kohta.

1. Juhatus koosolekul 24. I. k. a. otsustati käesoleval aastal kongress ära pidada 3. ja 4. märtsil. Esialgsest on võetud päevakorda:

- 1) Korteri küsimus.
- 2) Elumajade ehitamine.
- 3) Pensioni küsimus.
- 4) Haiguskindlustus.
- 5) Palganormeerimine.
- 6) Lasteabiraha.
- 7) Tööaeg.
- 8) Keskühingu tegelaste vabastamine tööst.
- 9) Keskühingu struktuur.

Päevakorra kava saadeti ühingutele seisukoha võtmiseks ja teatamiseks Keskühingule hiljemalt 15. veebruariks k. a.

2. Arvesse võttes ajalehtedes ilmunud teateid riigiteenijate arstimise kuludeks määratud summade kärpimise kohta 20% võrra, otsustati pöörata Riigi- ja Omavalitsuseteenijate Keskliidu poole järelepärimisega, missuguses seisukorras praegu tõelikult on haiguskindlustusküsimus ja mis kavatses Keskliit sel puhul ette võtta kui peaksid eelpooltoodud kuuldused tõele vastama. Samuti tehti ülesandeks hra Rutnikule, kui raudteelaste esitajale sotsiaalkomisjonis, selgitada küsimust ja informeerida Keskühingut.

3. Jaamaametnikkude kutseühingu kutse tõttu volitada hra Melenčuki osa võtma jaamaametnikkude kutseühingu kongressist 28. ja 29. jaanuaril k. a. Tartus.

4. Ette panna tee- ja ehituseosakonna teenijate kutseühingule ära tasuda liikmemaks 1929. a. eest kahe nädala jooksul. Selle ettepaneku mittetäitmine tähendaks Keskühingust väljaastumist.

5. Teatavasti pööras Keskühing raudteevalitsuse poole palvega anda Tapal lugemistoa sisseseedete muretsemiseks 100 krooni. Raudteevalitsus teatas, et tal võimalik on anda ainult kr. 86,50. Tähen-datud summa anti Keskühingu kaudu Veduriteenijate kutseühingu Tapa osakonnale üle, kes lugemistoa avamise algatuse oma peale võttis.

6. Riigi- ja Omavalitsuseteenijate Keskliidu poolt saabus Keskühingule järgmisesisuline kiri:

„Kauemat aega valitseb riigi- ja omavalitsuseteenijate keskliidu ja Teie lugupeetud ühingu juhatuse vahel ebanormaalne vahekord, mille selgitamiseks tuleks valida väiksem asjaosaliste komisjon, kes neid mõjuvaid põhjusi uuriks ja kompromissi katsumaksid luua.

Keskliidu juhatuse oma viimasel koosolekul valis mainitud komisjoni keskliidu juhatuse esindajateks hrad J. Martens'i ja E. Müllerhofi.

Ühel ajal käesoleva teatavaks tegemisega palun keskliidu juhatuse nimel ka Teie ühingu juhatust oma esindajaid nimetada ja neid keskliidu juhatusele teatavaks teha.”

Keskühingu juhatuse otsustas astuda läbirääkimistesse Keskliiduga ja valis oma esindajaks hra Melenčuki ja Rutniku.

*Sekretariaat.*

Raudteelased,  
postlased,  
üldriigiteenijad!

Levitage oma ainukest kutseajakirja

„Side't”

## „P“-tähega sõnad pahad.

### Pagasist ja pakljast.

Mõni aeg tagasi leidsime ühes ajalehes väikese märke selle üle, et raudteelased sageli kõnelevat sellist keelt, mis kõrvalisele kodanikule arusaamatu, mida viimasel olevat hakanud „raudteekeeleks“ nimetama. Kaubasaadetiste liike nimetatavat raudteel, näiteks: „malõi- ja bolshoi-skoorosti otrahvkadeks“, vedur olevat neil „paravos“, ülesõidukoht — „perejesd“, jaamavaht — torus, pöörang — „trekka“ jne. jne. Oi, kui pahandati selle märke puhul! Eriti tige oli ülemus:

„Kas te ikkagi pole aega saanud eesti keelt, meie riigikeelt, ära õppida! Mis? Otse häbi teist, näe kirjutavad juba ajalehedki sellest!“...

Kantseleid kirjutasid ringkirju, korraldati paar järku kursuseid ja tõesti, — tulemus sellel oli: kadusid „trekka ja torused“. Ka „paravosid“ tulid tehastest välja juba veduritena, „perejestud“ suuremalt jaolt suleti (koosseisude koondamise tõttu muidugi) ja nii polnud neist viimasist enam suurt juttu iseenesestki.

Mis jäi, see oli bolshoi- ja malõi-skoorost ja bagaash, — kõik puha kaubasaadetiste liigitused. Jäid need sellepärast, et ühte nende ametvenda — *bagaashi* — hakkasid närima *keeletheadlased*. Kord hõigati teda „pagas'iks“, siis pehmendati „bagaaz'ile“, kaotati temast „a“ (viima-

ses silbis) ja nüüd on ta välja hõõveldatud nii, et hakka või uuesti otsast peale; too kohe uus materjal selleks! Ei seleta ka Aavik või Veske, kuidas seda kraami peaks õieti nimetama. (Nähtavasti pole neil, nende reise puhul raudteel, ei iialgi selle kaubaga tegemist. Tassivad vagunisse.) Aga ometi on see kraam raudteel igapäevane nähtus.

Mis teeb nüüd ülemus? Ta mõtleb. Mõtleb kuidas toimida, et ei kukuks jälle pilked ajalehtisse ja laseb trükkida seda pagasa pagasi oma määrstikkudes ja dokumentidel vahest üht, vahest teistviisi. Teab, et „p“ tähega kirjutatakse kõik pahad asjad, aga teha pole midagi, sest selle paha „p“ tähega sõna asemele pole õnnestunud miskit uut välja haududa ei kirjatundjatel ega variseeridel. Et olgu siis niiviisi edasi!

Vahepeal on aga vähemad sellid siiski selle bagaaz'iküsimuse juba ära otsustanud oma moodi ja nimelt sel teel, et bagaaz kirjutatagu just täpselt niisama kui veneajal, kuid ilma tvjorõi snakita ja siis on asi korras. Aga kuidas seda kirjutada venemoodi, seda näidaku ülemus, sest see oleks vist niisama raske, kui *paklja*, mida üks harilik alamteenija ei oska ei kuigiviisi välja ütelda. Ülematel too paklja on aga hästi tuntud kraam ja nad kõnelevad temast õige sageli.

## Märkusi välismailt.

### Prantsuse riigiametnikkude minimaalpalg.

Prantsusmaal on otsustatud riigiametnikkude palgad normaalkõrgusele tõsta järk-järgult — kolmes osas. Hiljuti oli parlamendis arutusel teise osa kindlaksmääramine, kusjuures heakskiideti valitsuse ettepanek, mille järgi riigiametnikkude minimaalpalgaks määratakse 8500 fr. Riigiteenijate organisatsioonide ettepanek, määrata palga alammääraks 9000.— fr. jäi ainult 28 häälega vähemusse.

### Ungari riigiteenijate rahvuslik liit 10. aastane.

29. oktoobril l. a. pühitses Ungari riigiteenijate rahvuslik liit oma 10-aastase tegevuse juubelit. Ka Ungaris pole riigiteenijate keskel organisatsioonilist ühtlust. Rahvusliku liidu kõrval tegutsevad veel mitmed enam või vähem parteipoliitilisel alusel seisvad kutseorganisatsioonid. Rahvuslik liit tahab aga olla nii poliitiliselt kui religiooslikult erapooletu. Peale harilikkude ametiühisuslike ülesannete tahab rahvuslik liit arendada rahvuslikku vaimu üldse, kõigest hingest kaasa tehes Ungari uuesti endises suuruses ülesehitamise püüdeid.

Juubeli puhul olid korraldatud pidulikud koosviibimised ja banketid, milledest osa võtsid riigihoidja, valitsuse, parlamendi, ülikoolide, sõbralikkude organisatsioonide jne. esindajad. Samuti ka esindajad neist rahvusvahelistest organisatsioonidest, kus liit liikmeks.

Liidu peasekretäri juubeliaruande järgi on Ungari riigiteenijate organisatsioonide peapüüdeks kätte saada, et riigiteenijate palgad tõstetaks jälle enneilmastajaaegsele kõrgusele. Käesoleval ajal ulatavad nad ainult 60% sellest.

DBB.

### Joulukink Hollandi raudteelastele.

Arvesse võttes läinud aasta intensiivset kaubavedu Hollandi raudteedel, mille läbi raudtee suuri sissetulekuid sai, pöördus Hollandi raudtee ja trammiteenijate ühing palvega raudteedirektsiooni poole: maksta igale raudteelasele joulukingina 3-me nädaline tööpalk, kuid alammääraks selle juures võtta 90 guldenit.

Direktsioon leidis võimaluse palvet rahuldada osaliselt, määrates igale teenijale 10-ne päeva palga, kuid mitte alla 50 guldeni (= 7.500 E. senti). Kink makseti välja jõuluks. (I. T. F.)

### Hispaania riigi- ja omavalitsuseteenijate töö- ja puhkeajad.

Kõigist Euroopa riigi- ja omavalitsuseteenijaist omavad küll Hispaania omad kõige soodsamad töö- ja puhkeaja tingimused. Tööaeg kestab nii riiklikkude keskasutustes kui ka provintsi- ja omavalitsuseasutustes nädalas ainult 30 tundi, s. o. igapäev 5 tundi — kella 9—14. Peale selle on peale pühapäevade veel 10 riiklikku ja 15 kiriklikku päeva, mil tööd ei tehta.

Puhkeajad kestab umbes 40 päeva ja on jaotatud kahte ossa. Suvine puhkeajad kestab 30 päeva ja võib antud saada 15. juuli ja 15. oktoobri vahel, kusjuures iga asutus oma ametnikkude puhkeajad nii korraldama peab, et üle ühe kolmandiku ametnikke korraga ära ei ole. Teine osa puhkeajast — umbes 10 päeva — antakse 20. detsembril ja 10. jaanuari vahel, kusjuures korraga üle poole asutuse personaalist puududa ei tohi. B.J.

### Palgakõrgendus Prantsuse raudteedel.

Arvestades ajajooksul tõusnud elukallidusega otsustas Prantsuse Põhja raudteevalitsus oma teenijate palkasid uuele normeerimisele võtta, kusjuures põhimõtteks on seatud, et raudteelaste palgad võrduks teiste riigiteenijate palkadega. Sel alusel on palga alammääraks alates 1. jaanuarist 1930. a. võetud 500 franki kuus (7.290 E. s.), millest summat hakkab saama raudteedel kõige odavama palga teenija (I. T. F.).

### Rumeenias pensioneeritakse riigiteenijaid sunniteel.

Rumeenia valitsus otsustas pensioneerida 1. jaanuarist 1930. a. 1.900 riigiteenijat, kellede vanadus üle 60-aasta, kes pensioniõiguse välja teeninud. Pensioneeritud isikud on suuremalt jaolt raudteelased.

### Rahvusvahelise Transporttöölise Liidu liikmete arv kasvab.

1929. a. lõpul oli Rahvusvahelisel Transporttöölise Liidul 85 liiget — organisatsiooni, kes esindasid 35 riiki. Lähemal ajal on oodata veel liikmete juuretulekut: Poolast (Vedurijuhtade ühing), Rootsist (Siseteenijate ühing raudteedelt), Indostaanist (Isteelaste ühing) ja Kuubast (Sadamatöölise ühing). (I. T. F.).

### Palgakõrgendus kaubalaadijale Hollandi raudteedel.

1. jaanuarist 1930. on Speditioonifirma Van Gend end Loos, kelle käes Hollandi raudteedel kaubalaadimise tööd, oma tööliste palku kõrgendanud, neid järgmistesse gruppidesse (liikidesse) jagades: 1. grupi tööliste nädalapalk 32 guldeni (4.800 Eesti senti), 2. grupi — 30 guldeni (4.500 E. s.), 3. grupi — 28 guldeni (4.200 E. s.), 4. grupi 26 guldeni (3.900 E. s.) ja 5. grupi 22 guld. 30 senti (3.345 E. s.). Tööliste, kes neis gruppides alla 21 a. vanad, ei ole see norm kõigile mitte kohuslik. (I. T. F.).

### Saksa ametnikkude esindusteseadus riigipäevas.

Saksa ametnikkude esindusteseaduse eelnõu millest käesolevas numbris teisel pikemalt refereeritud, on 11. jaanuaril riigipäevale jõudnud ja nimelt kaksikettepanekuna. Seega on valitsus oma seisukohtade juure kindlaks jäänud ja riiginõukogu poolt vastu võetud ettepaneku kõrval ka oma ettepaneku riigipäevale esitanud. Viimasest oleneb nüüd, millisele neist eluõigus anda. Arvatavasti tuleb eelnõu juba lähemal ajal riigipäeva ametnikkude komisjonis arutusele ja loodetakse, et ta juba sellel istungjärgul seadusena vastu võetakse.

## Kirjad toimetusele.

Ajakirja „Side“ toimetusele.

Teie lugupeetud ajakirjas nr. 11/12 — 1929. a. ilmunud kirjutuste puhul „Posti alalt — 1) Üks arusaamatu asi ja 2) Kas võib tähtkirja parandatud aadressiga postile anda?“ on postipeavalitsusel käesolevaga au paluda avaldada Teie ajakirja lähemas numbris teadet, et kuna neis kirjutustes tehtud ettepanekud posti määruste muutmiseks on otstarbekohased, teeb postivalitsus sellekohased muudatused posti määrustikus 1. aprilliks 1930 üheskoos mitmete muude muudatustega, mis seks ajaks tarvis on posti määrustes läbi viia.

4. jaan. 1930. a. Nr. R/731.

Direktor G. Jallajas.

Rahvusvahelise büroo juhataja Ed. Laaban.

Ajakirja „Side“ toimetusele.

„Side“ nr. 11/12 — 24. skp. ilmunud artikli „Klaperjahi ühe sendi pärast“ — kohta palun riigikontrolöri ülesandel avaldada järgmist seletust:

Teatavasti kuuluvad ministreeriumide rahalised aruanded riigikontrolli kinnitamisele. Arusaadavalt võib kinnitada ainult täpselt õigeid aruandeid ning ka kahesendiline vahe, nagu kõne all oleval juhusel, tuleb kinnitamisel kõrvaldada. Seda tegi ka riigikontrolli töö-hoolekandeministeeriumi 1928./1929. a. aruandes. Et aga see viga parandamata oleks kordunud järgmistel aastatel, siis teatas riigikontrolli asjast ministeeriumile, päludes vahede täiendavalt arvestamist. Muidugi ei saa kirjavahetust paari sendi pärast normaalseks tun-

nistada, kuid kuna ministeerium ise väikest viga ära ei parandanud, kutsus ta sellega välja vahetuse kirja saatmise.

Mis puutub tubakatoimu andmisesse Jõgeva seemnekasvatusele, siis ei ole riigikontrolli poolt mingisuguseid raskusi tehtud ega ka mingisuguseid tingimusi üles seatud, millised oleks takistanud tubakatoimu üleandmist nimetatud seemnekasvatusele. Tubakajätiste hävitamise kord on fikseeritud maksvates seadustes ja selle muutmise ei olene riigikontrollist.

31. det. 1929. a.

Riigikontrolli peasekretäri k. t. (allkiri).

### Üleskutse.

P.-t.-t. teenijad-esperantistid!

Astuge Rahvusvahelise Esperantistide posti-telegraafi-telefoni teenijate liidu Ilepto liikmeks. Liikmemaks 20 prantsuse franki (3 krooni) aastas, mille eest saate ka 16 lehek. kord kuus ilmuvat aegkirja „La Interligila“, mis teid tutvustab teie kutsekaaslaste eluga teistel maadel. Kui soovite nendega millegi üle kirjavahetust, siis avaldatakse teie kuulutus ajalehes maksuta. Meile on see aegkiri tähtjas veel sellepöolest, et Eesti keeles puudub vastav eriaegkiri, mis meid informeeriks ka uuemaist leiutustest, täiendusist ja seadeldusist p.-t.-t. alal. Sellepärast siis kutsekaaslastel, astuge selle liidu liikmeks. Raha võite kas otse saata: Petro Filiâtre, 54, rue Custine, Paris 18, ehk liidu Eesti esindajale: J. Vahikeri, Peapostkontor, Tallinn.

Vastutav ja tegev toimetaja ALEKSANDER LEPP.

Väljaandja ESTI RAUDELASTE KESKOHING

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, V. Pärnu mnt. 31.